

Fogh I, II og III og de politiske milepæle

Det er ikke formen, Anders Fogh Rasmussen vil blive husket på
– men foreløbig tre politiske milepæle.

270

Fogh I, II og III og de politiske milepæle

Af Roger Buch

Forfatteren (f. 1967) er cand.scient. pol. fra Aarhus Universitet og ph.d. i statskundskab fra Odense Universitet. Ansat som lektor på Danmarks Journalisthøjskole, hvor han især interesserer sig for medier og politik.

Prøv at tænke 10 år tilbage... Hvad var Ny-rup-regeringernes bidrag til dansk politisk historie? Tænk 20 år tilbage og overvej, hvad regeringerne med Schlüter som statsminister huskes for? Og hvis din hukommelse rækker rigtig langt, så gå 25-30 år bagud i historien til Anker Jørgensens tid – hvor var det, hans regeringer gjorde Danmark anderledes? Nej, det er ikke så let at lave lange lister over tidlige regeringers præstationer, vel?

Politisk hukommelsessvigt

Denne lille øvelse kan på det personlige plan være lidt uhyggelig – hvor uendeligt lidt det egentlig er muligt at huske. At det er svært at komme med lange eller blot korte lister over de skiftende regeringers politiske resultater, er næppe udtryk for at regeringerne er uden betydning. Det er nærmere udtryk for, at det lykkes for de færreste regeringer at skabe afgørende politiske resultater, som eftertiden umiddelbart kan huske og sammenkoble med den rigtige regering.

Det er også ganske tankevækkende at sammenholde de daglige nyhedsstrømme, de daglige politiske diskussioner og de dybdegående analyser af politiske udspil og mediespin med hvor lidt, der står tilbage 5, 15 eller 20 år senere.

Regeringerne Fogh's eftermæle: formen

Hvad vil Anders Fogh Rasmussens regeringer blive husket for om 20 år? Nogle vil sikkert hævde, at det i lige så høj grad bliver formen som indholder: politisk spin, stram politisk styring, Drejebogen osv. Der er ingen tvivl om, at regeringerne Fogh Rasmussen har været moderne regeringer, der har benyttet sig af de arbejdsmetoder, som kendetegner moderne politik. Det gjorde Foghs forgænger Poul Nyrup Rasmussen imidlertid også. I virkeligheden tilfalder æren for skabelsen af stillingskategorien spindoktor eller "særlige rådgivere" 1990ernes socialdemokratiske regeringer. Der var i 2001 under den sidste Nyrup-regering 10 særlige rådgivere og antallet

var i 2004 steget til i alt 14 i Anders Fogh Rasmussen regering I's 18 ministerier. Niveaueet vil formentlig være det samme i 2007 i Anders Fogh Rasmussen regering III, som består af 19 ministre, der hver har ret til ansætte én særlig rådgiver.

Spin er altså ikke Foghs opfindelse – og ej heller Poul Nyrup Rasmussens. Politisk spin og embedsmændenes inddragelse i spin har været en tendens siden 2. verdenskrig. Spin er altså ikke så nyt, det er mere ordet, som er nyt og har givet et begreb for noget, der har kunnet iagttages i mange årtier. Foghs berømte drejebog – som forhåbentlig udgives når statsministeren engang er gået på pension – er også et tidligere kendt fænomen. Bo Bojesen tegnede i 1955 en karikatur af det danske folketing, hvor politikerne i folketingssalen havde frisører, sminkører, øvede sig på politisk retorik osv. Midt i billedet lige foran talerstolen stod en person med "Drejebog" under armen – forskellen var blot, at denne person øjensynlig var en repræsentant for Danmarks Radio – det politiske teater opføres til ære for og styres af TV.

Formen er næppe Fogh Rasmussens store bidrag til dansk politik. Heller ikke den meget omtalte kontraktspolitik er et nybrud. Vi lover ... og vi holder, hvad vi lover – det er ikke en fundamental ny strategisk måde at tænke politik på, men derimod i højere grad et konkret taktisk svar på den umiddelbare politiske forhistorie i 2001: Nyrups efterlønsgaranti og hans problem med at indfri garantien. Foghs signal i 2001 var: "Vi gør ikke som vores modstander. Vi er til at stole på. Vi holder, hvad vi lover."

Valgløfter, indfrielse af disse og kritik for ikke at indfri valgløfter er klassiske politiske discipliner, som formentlig er lige så gamle

som demokratiet selv. At kontraktpolitikken er blevet ophøjet til et dogme, er mere udtryk for overfortolkning og spin, end det er virkelighed. Overvej eventuelt følgende tankeeksperiment: hvis ikke Nyrup Rasmussen var løbet ind i problemerne med efterlønnen, ville Fogh Rasmussen så anset det for nødvendigt at indføre kontraktpolitikken?

I den overanalyserede politiske danske andedam tillægges alt for mange politiske begivenheder bagtanker og forsæt, langsigtede formål og strategier, hvor virkeligheden ofte er kortsigtet taktik og ikke mindst tilfældigheder. En analyse af om regeringerne Fogh Rasmussen i større eller mindre grad har opfyldt deres valgløfter end tidligere regeringer vil formentlig afsløre, at der ikke er meget nyt under solen – ud over en masse spin, "analyse" og snak om kontraktpolitik, drejebøger, styring osv. Spin er i høj grad spin om spin om spin ... mens virkeligheden stilfærdigt tøffer videre af gamle spor og nedtrådte stier.

Regeringerne Fogh's eftermæle – indholdet

Det er altså næppe en ny politisk form, der vil sikre regeringerne Fogh Rasmussen en plads i historiebøgerne – det bliver det politiske indhold. Tre bud på politiske milepæle er: Kommunalreformen, Krigen i Irak og Skattestop-pet.

Kommunalreformen

Kommunalreformen er den politiske milepæl, som vil få størst betydning for velfærdssamfundets udvikling i det kommende 10-20 år. Umiddelbart kom effekterne i form af den harmoniseringsøvelse, som 239 kommuner skulle

igennem for at skabe 66 nye kommuner. Tre, fem, syv forskellige skatte- og serviceniveauer og lige så mange måder at være organiseret på, drive folkeskole, ældrepleje og børnepasning på skulle nu ændres til ét fælles niveau og én måde at gøre tingene på. På længere sigt kommer effekterne i form af revurderinger af kommunernes interne strukturer: biblioteksstrukturer, skole- og daginstitutionsstrukturer, ældrebolig- og plejehjemstrukturer osv. Disse revurderinger vil ende med beslutninger om, at disse strukturer også skal sammenlægges og fusioneres. Allerede i 2007 lukkede mere end 100 af landets lokale biblioteker, og i de efterfølgende år og årtier kommer turen til skoler, daginstitutioner, plejehjem osv.

Ikke blot gamle serviceområder, men også nye serviceområder bliver centraliseret – eksempelvis det nye sundheds- og forebyggelsesområde, som kommunerne har arvet fra amterne, vil blive præget af at sundhedstilbud, sundhedscentre, forebyggelses- og genoptræningscentre samles i de nye kommuners hovedbyer og ikke i udkantsområder og de mindre byer (som tidligere var rådhusbyer i de gamle kommuner). En omfattende centraliserings- og centerby-urbaniseringsproces er igangsat uanset intentioner om landdistriktspolitik og service tæt på borgerne – tendensen vil være, at borgerne må fragte sig selv, hvis de vil have service eller flytte til få større bycentre: cirka 60-70 på landsplan.

Krigen i Irak

Den første danske krigsdeltagelse siden 1864 vil stå mejslet i historiebøgerne som en anden politiske milepæl. Krigsdeltagelsen lå godt i forlængelse af den nyorientering af dansk udenrigspolitik, som blev gennemført efter jerntæppets bortsmeltning og ikke mindst

Sovjetunionens kollaps. Danmark havde pludselig for første gang mange i århundreder ingen reelle trusler imod det sit territorium, og denne situation blev udnyttet til fulde op igennem 1990'erne, blandt andet på Balkan. Fogh Rasmussens regeringer gjorde formentlig en forskel i forhold til en alternativ socialdemokratisk regering, der sikkert havde valgt den anden fløj blandt EU-landene og ikke ville have fulgt så tæt i kølvandet på Bush regeringen og derfor ikke var gået ind i Irak.

Skattestoppet

Den sidste milepæl er skattestoppet, som begrebssatte en udvikling og en politisk konsensus, der allerede mod slutningen af 1980'erne havde bredt sig i dansk politik: et skattetryk oppe omkring 50% af bruttonationalproduktet var en form for absolut magisk overgrænse – skatten kunne ikke stige mere. Selv om skattetrykket bølgede op og ned i 1990'erne, var det stort set det samme, da Nyrup Rasmussen fratrådte, som da han tiltrådte... Og igen stort set det samme som i 2007! Så skattestoppet var på den måde ikke nogen revolution, men det var ordet, og det er noget Anders Fogh Rasmussen vil blive husket for også i 2027. Lige som Poul Schlüter i dag huskes for kartoffelkuren.

Historien er ikke færdigskrevet – det bliver historien aldrig – og slet ikke med en regering, som stadig er ved magten. Regeringen Fogh Rasmussen III har desuden mulighed for at føje endnu en enkelt eller to fjer til hatten.

Hvad bliver det? Bedste bud er nok klimatopmødet i 2009 og en eventuel forudgående og efterfølgende stor dansk satsning på energi og klimapolitik – men et mindst lige så godt bud er: et eller andet uforudsigeligt samt diverse tilfældigheder. ■